

JAZYKOVÁ ŠKOLA - ASTRA

výuka a překlady angličtiny

Co nabízíme:

- ✓ výuka dětí od 3 do 5-ti let v doprovodu maminek
- ✓ kurzy pro děti od 5-ti let
- ✓ výtvarné kurzy vyučované anglicky pro děti od 6-ti do 9-ti let
- ✓ angličtina pro dospělé
- ✓ výuka pro maminky na MD s hlídáním dětí
- ✓ podnikové kurzy
- ✓ individuální výuka, doučování

Co u nás také najdete:

- ✓ malé skupiny, individuální přístup
- ✓ anglické večery a party
- ✓ anglické víkendy s dětmi
- ✓ jako doplněk výuky dětské programy na počítači
- ✓ filmové večery, anglická knihovna
- ✓ anglická odpoledne a výlety s dětmi
- ✓ rodiče jsou v hodině vítáni
- ✓ rádi uvedeme reference

*****

kontaktovat nás můžete na adrese:

Mgr. Maria Zukalová

Zázmolí 9, 614 00 Brno, tel.: 0603 798 910

tel.: 05/45 23 06 55, e-mail: astra@atlas.cz

Zápis do 20. září 2002!

Bílovický zpravodaj

ZÁŘÍ 2002

Ročník XXI/dvojčíslo 2 CENA 10 Kč

VYDÁVÁ ZASTUPITELSTVO OBCE BÍLOVICE NAD SVITAVOU

- Z obsahu vybíráme: - Slovo starosty - bilance volebního období
- Vzpomínka na ing. Víta Kratinu
- Činnost MŠ
- ZŠ v Bílovicích nad Svitavou
- O činnosti obecní policie

Martínek Krejčíř, 6 let

VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ !

SLOVO MĀ STAROSTA

V říjnu 2002 končí volební období současného Zastupitelstva obce, které řídilo věci veřejné v naší obci od r. 1998. Každým rokem se uskutečnily různé stavby i události, které ovlivnily život v obci a v zásadě vedly ke zlepšení životního prostředí obyvatelů obce.

Především byly realizovány rozhodující stavby:

- > v roce 2000 byla dokončena stavba příjezdové komunikace na Polanku
- > v roce 2001 byla dána do provozu nová čistírna odpadních vod včetně kanalizačního přivaděče na levém břehu Svitavy /Havlíčková ulice/
- > v roce 2001 byla zajištěna dotace na Dům s pečovatelskou službou a v březnu toho roku byla zahájena jeho výstavba
- > v roce 2002 byla zprovozněna kanalizace na Fügnerově nábřeží a Tábořského návrší a zásadně upraveno centrum obce, kde byla odhalena pamětní deska R. Těsnohlídkovi při 120. výročí jeho narození.

Každým rokem byly dokončeny a předány do užívání byty na Polance a na přelomu století také na ulici Vodárenské. Ale každým rokem se realizovaly i drobné stavby, a proto uvádíme sled událostí v jednotlivých letech tohoto období. Vždyť čas jak ubíhá - lehce se zapomíná.

ROK 1999:

- > Dokončen kanalizační sběrač na Havlíčkově ulici
- > Dokončen vodovod v Poděbradově ulici
- > Zahájena rekonstrukce komunikace v Husově ulici - část 1. od Klubu důchodců k domu p. Baldrmana
- > Koncem roku dokončeny bytové domy na Polance č. p. 707 - 20 bytových jednotek
- > Zahájena výstavba bytových domů na Polance č. p. 708 a 709 na ulici Lesní - celkem 36 bytových jednotek + 10 garáží a 31 parkovacích míst
- > Zřízen Ekodvůr u nádraží
- > Zřízeno nové veřejné osvětlení - nad nádražím do Dolic
  - na ul. Lesní a Nad tratí na Polance
  - na ulici Obřanské a Vodárenské
- > Zřízen nový okruh NN na ulici Obřanská, Vodárenská, Za školou a na Polance v ulici Lesní
- > Rozšířena síť místního rozhlasu v ulicích Obřanské, Vodárenské, Lesní a Šebelově
- > Rozšířena síť kabelové televize v ulicích Obřanské, Vodárenské, Za školou a v Lesní ulici na Polance
- y Obnoveno částečně počítačové zařízení na Obecním úřadě a napojení úřadu na internet
- > Počátkem roku byla také napojena na internet počítačová učebna v ZŠ s pomocí dotace PHARE
- > Odhalena nová deska na pomníku Lidušky za Sokolovnou z iniciativy Gymnázia Brno, Čechyňská ulice
- > Divadelní soubor ochotníků BOTA začala intenzivní činnost a všechna představení byla hojně navštívena

ROK 2000:

- > Dokončena celá komunikace na Polanku - 30. června otevřena
- > Dokončena komunikace na ulici Vodárenské včetně parkoviště pro bytový dům na této ulici
- > Dokončena čistírna odpadních vod a uvedena do zkušebního provozu
- > Dokončeny bytové domy na ulici Lesní na Polance čp. 708, 709 - 36 byt. jednotek a 10 garáží
- > zahájena výstavba bytového domu na ul. Lesní čp. 710 - 16 b. j. + 10 garáží
- > Zahájena výstavba kanalizace Fügnerovo nábřeží a Tábořského návrší
- > Vybudována polovina chodníku na ulici Obřanské
- > Oprava schodiště z ul. Dobrovského do ul. Husovy
- > Předlážděn chodník od kostela k ul. Trávníky
- > Provedena konečná úprava nádvoří ZŠ a Obecního úřadu
- > Zřízená nová sedlová střecha nad šatnami ZŠ
- > Zřízeny nové podlahy ve dvou třídách dvorní budovy ZŠ
- > Upraven nový vstup do velkého sálu kulturního domu a úprava sociálního zařízení včetně byvalých bytových místností pro soubor BOTA
- > Odstraněny staré nemovitosti v ulici Poděbradově
- > Proveden gen. úklid včetně maleb v kulturním domě a nová úprava sálu (komise kulturní - Dr. Součková, M. Hloušková atd.)
- > Rozmístěny kontejnery na PET-láhve a odp. koše u zastávek autobusů a zdrav. středisek
- > Zřízena Obecní policie
- > Zřízena mobilní telefonní linka, internet a spojení homebanking do KB na Obecním úřadě

ROK 2001:

- > Zahájena výstavba Domu s pečovatelskou službou (30.3.) 30 byt. jednotek
- > Dokončen bytový dům čp. 710 na Lesní - 16 bytů a 10 garáží
- > Dokončeno parkoviště u tohoto domu pro 31 osobních aut
- > Dokončen chodník na Obřanské ulici
- > Dokončen chodník na Ul. Vodárenské
- > Zprovozněna kanalizace na Fügnerově nábřeží a Tábořského návrší
- > Oprava střechy na hasičské zbrojnici a kulturním domě
- > Výměna oken v Obecní hospodě
- > Modernizace 1 bytu v byt. domě 556 u nádraží
- > Generální obnova atletické dráhy na stadionu Sokola (žáci a učitelé ZŠ)
- > Byl ustaven spolek obcí Časnýř (Bílovice, Řícmanice, Kanice, Babice a Ochoz u Brna) za účelem získání grantu na projekt integrované dopravy
- > Zřízena dopravní komise OZ s předsedou p. ing. Pavlem Doležalem
- > Obnovena pamětní deska letcům u nového mostu (ing. Vít Kratina)

ROK 2002:

- > Dokončení rozšíření komunikace u mlýna (Fügnerovo nábřeží)
- > Obec získala zvýšení dotace o 10,5 mil. Kč na dalších 15 bytů v Domě s pečovatelskou službou. Celkový počet po dokončení v roce 2003 bude 45 bytů, lékárna, lékařská ordinace
- > Byl ukončen zkušební provoz čistírny odp. vod a zařízení uvedeno do stálého provozu 30. 3. 2002

- > Odstraněn dům čp. 68 na ulici Žižkově, který byl dlouhá léta v havarijním stavu a na tomto místě provedena úprava a odhalena pamětní deska R. Těsnohlídkovi u příležitosti výročí 120 let od jeho narození
  - > Nová dlažba v další části Husovy ulice
  - > Rekonstrukce komunikace v ulici S. K. Neumanna
  - > Rekonstrukce kuchyně v Mateřské škole Bílovice (dle předpisů v provedení nerez)
  - > Oprava sociálního zařízení v ZŠ
  - > Rekonstrukce rozvodu NN (nízkého napětí) pro rod. domy v ulici Havlíčkova, Fügnerově nábřeží, Anenském údolí a v Husově ulici a Dobrovského ulici (nová trafostanice v Husově ulici)
  - > Dokončena dvě dětská hřiště na Polance a 1 obnoveno v Palackého ulici
- Členové Zastupitelstva obce se nezabývali jen výstavbou nových zařízení a budov, opravami a rekonstrukcemi sítí a komunikací, ale řešili mnohé stížnosti a různá podání občanů či institucí.

Rada obce se scházela pravidelně každých 14 dnů a měla na pořadu minimálně 50-80 bodů podání. Zastupitelstvo obce se scházelo pravidelně na veřejném zasedání 1x za čtvrtletí, někdy i vícekrát. Dále pak minimálně jedenkrát za čtvrt roku na pracovním jednání. Mnozí členové ZO pracovali v komisi finanční, kontrolní, sociální a zdravotní, dopravní a kulturní. Posledně jmenovaná komise spolupracovala s politickými stranami a společenskými organizacemi při uskutečňování různých besed, společenských večerů, různých výročí a tradičních bílovických událostí jako jsou hody, plesy, vzpomínkové akce při výročí upálení M.J. Husa, Den matek, Pohádkový les atd.

Komise životního prostředí mimo svou pravidelnou činnost vydávala rozhodnutí o kácení dřevin dle zákona.

Sbor pro občanské záležitosti spolupracoval s matrikářkou obce, zajišťoval přání a drobné dárky občanům k významným jubileům i těm, kteří bydlí v domovech důchodců. Paní Zdena Dvořáková, předsedkyně SPOZ se rozloučila s mnohými našimi spoluobčany na jejich cestě poslední ...

Klub důchodců pořádá zájezdy, besedy se zajímavými lidmi a cyklus přednášek pana Bořivoje Nejezchleba z Historie Bílovic nad Svitavou. Paní Jiřina Kolouchová s Pavlem Primusem přivezli do kulturního domu každý rok několik spisovatelů, herců a významných osobností k besedám s našimi občany.

V letošním roce se podařilo po dlouhém úsilí zprovoznit celodenně bílovický informační televizní kanál, a tak naši občané mohou sledovat po celý den nejen 15 programů, ale také informační servis o dění v obci, jízdních řádech a dalších věcech. Celoložně se vysílání věnují p. Karel Kiesel a Milan Buček. Je třeba jim poděkovat, neboť to znamená obětovat svůj volný čas každou středu, sobotu i neděli - po celý rok.

V létě jsme s údivem sledovali potopu v Čechách a naši spoluobčané věnovali postiženým povodní 103 550,- Kč. Tuto částku dle doporučení integrovaného záchraného systému předal jeden z dárců, - pan Bořivoj Nejezchleb - druhé nejvíce postižené obci v okrese Strakonice - Tchořovicím.

Jako každý rok jsme společně se Školním a lesním podnikem Křtiny -Polesí Bílovic a dětmi ZŠ zorganizovali slavnostní předání vánočního stromu městu Brnu.

Současně pracovníci Obecního úřadu, členové ZO, Klub důchodců, učitelé ZŠ a MŠ uspořádali Společenský ples hojně podporovaný místními podnikateli dary do tomboly. Vítězek sloužil dětem ZŠ, MŠ i malým sportovcům v různých oddílech k jejich sportovnímu vyžití, případně návštěvám divadel v Brně.

Za uplynulé 4 roky zemřelo přes 120 našich občanů, počet obyvatel se zvýšil o 350.

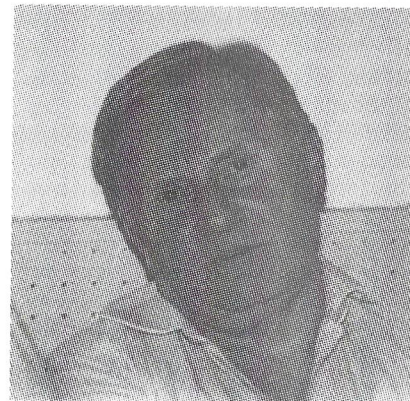
Poděkování patří všem aktivním lidem v obci, kteří svou činností udržují kulturní a společenské tradice, hrají divadlo nejen doma pro sebe, ale i v Kulturním domě pro ostatní občany, nabízejí dětem i dospělým různé sportovní a zájmové využití volného času.

Děkuji všem spoluobčanům, kteří nás po celé 4 roky nejen kritizovali, ale i nás v našem snažení a práci pro obec podporovali a nám pomáhali.

Přejeme novému Zastupitelstvu obce, které si naši občané zvolí v komunálních volbách 1. a 2. listopadu 2002 další úspěšné 4 roky pro zlepšování životního prostředí v naší obci.

Vilém Klaveta, jménem Zastupitelstva obce

VZPOMÍNKA NA ING. VÍTA KRATINU

V červnu roku 1986 byl zvolen poslancem tehdejšího integrovaného MNV v Bílovicích nad Svitavou s působením pro obce Bílovice, Řícmanice a Kanice. Tento sbor měl 60 poslanců, 40 z Bílovic, 10 z každé další obce. Kandidoval za Svaz včelařů, jehož byl dlouholetým aktivním členem. Byl tehdy systém takový, že do národních výborů mohly navrhnout kandidáty nejen politické strany, ale i všechny registrované organizace zájmové a společenské.

Na podzim však poprvé onemocnělo jeho srdce a zůstal rok v léčení. I když měl stále o dění v obci (obnova schodišť, výstavba obecní pekárny) vzdal se vzhledem ke svému zdravotnímu stavu funkce poslance MNV. V roce 1994 se začal intenzivněji zabývat děním v obci a na podzim se objevil na kandidátce Sdružení nezávislých kandidátů Za Bílovice krásnější. Získal velký počet hlasů, stal se členem Obecního zastupitelstva a členem komise pro životní prostředí, kde postupně zastával funkci místopředsedy a předsedy komise. Životní prostředí mu bylo obzvláště blízké. V mládí absolvoval VŠZaL v Brně, celý život pracoval v organizacích spjatých přímo se zemědělstvím, působil v 60. letech na Kubě, jeden rok byl také na odborné praxi na Ministerstvu zemědělství v Praze.

V roce 1998 opět kandidoval do Zastupitelstva obce a byl zvolen do Rady obce, kde pracoval již rok v minulém období po odchodu dlouholetého člena ZO Ing. Jiřího Louly do podnikatelské sféry.

V září 1999 požádal Ing. B. Polášek o uvolnění z funkce místostarosta obce a tak byl 30. 9. 1999 do této funkce zvolen Ing. Kratina. Po příchodu na Obecní úřad se vedle administrativní práce věnoval denně pochůzkám po různých stavebních akcích, které probíhaly postupně na různých místech obce. Projednával s občany, kteří byli vtaženi do procesu obnovy kanalizací a místních komunikací jako majitelé nemovitostí sousedících s výstavbou komunikace či chodníku technické věci stavby a snažil se předcházet konfliktním situacím mezi stavební firmou a občany. Rád spolupracoval s firmou DURIT s. r. o., která mnohé stavby realizovala. A tak postupně sledoval rekonstrukci komunikace v ulicích Jiráskově, Kratinově, Husově, chodník na Obřanské, parkoviště na Polance, opravu komunikace na Havlíčkově ulici, cesty na Nivky atd.

Podporoval divadelní soubor Bota, Hrál v trampské skupině „Dědci“. Byl významnou postavou ve Spolku včelařů, rád chodil po obci i širokém lesním okolí a fotografoval přírodu, lidi i jednotlivé stavby, které připravovalo k realizaci Zastupitelstvo obce. Byl velice rád, že se podařilo zahájit stavbu Domu s pečovatelskou službou, uvedl do chodu Ekodvůr u nádraží a s Ing. P. Fritschem organizoval současnou podobu nádvoří školy. Byl bezprostřední a kamarádský, nerad se účastnil stresových a složitých jednání protože byl toho názoru, že když lidé chtějí tak vyřeší všechno. Oponentům v rámci obce však dovedl říci na rovinu i věci nepříjemné. Velice prospěl nám všem bílovickým občanům tím, že zajistil nového zemědělského nájemce polních pozemků mezi Bílovicemi a cihelnou. Statek Brno-Obřany tehdy nájem opouštěl a hrozilo, že jednotliví majitelé těchto polí své pozemky pronajmou různým firmám na sklady dřeva, stavebního materiálu apod. Jak by vypadal pohled na Bílovice v takovém případě, si snad ani nedovedeme představit. Ing. Kratina však hledal mezi prosperujícími zemědělskými družstvy a získal ZD Bořitov, které pravidelně řeší údržbu těchto pozemků.

O své nemoci se nezmiňoval, jen časté návštěvy u odborných lékařů v Brně avizovaly, že dlouhá zimní chřipka, která ho postihla loňskou zimu, mu celkový zdravotní stav zhoršila. Na otázky, jak se cítí po současných zátěžových dnech u lékařů říkaval: „Srdce mi pracuje jen na 60%, ale jinak se cítím dobře a život jde dál ... jen kdyby se lidé méně mezi sebou hašteřili“. A hned vzpomněl na milovanou Kubu: Tam se zeptáš Pedra, který má jen plechovou boudu, sbitou několika prkny, jak se má, a on s úsměvem a radostí řekne: „OK...“ a hned tě zve na rum nebo banánovicu. A ty cítíš, že je to šťastný člověk, ačkoliv moc nic nemá. A u nás? Na stejnou otázku jen málokdo řekne, že se má dobře. Většinou nadávají na práci, zaměstnavatele, sousedy, režim a bůhví co ještě. A při tom má dům, rodinu, auto a jezdí na dovolenou. Kubánci jsou pozitivní, my jsme bohužel stále ve většině negativní. Je to škoda, ale je to tak - říkával Vít Kratina.

Byl také velký turista, pravidelně jezdil na sokolskou základnu v Tatrách a prováděl turisty po horách. Rád jezdil za rodinou své dcery Ivy do Anglie i jiných zemí, kde působil a pak vyprávěl nejen o svém vnukovi Václavovi, ale i o zemi, městech, obchodech, hospůdkách a lidech tam žijících.

Slibovali jsme si navzájem, že si uděláme jednou v zimě v Klubu důchodců besedu o jeho poznacích v zemích, které navštívil, budeme kouřit doutníky přímo kubánské, které měl sám velice rád. Bohužel, už se nesejdeme, ač-

koliv tomu stále nemůžeme uvěřit. Nemůžeme uvěřit, že jeho srdce už nepracuje ani jak sám říkal - na 60%. 26. července jsme se s ním viděli v našich ulicích naposledy. Nemocné srdce se zastavilo a Vít odešel do nových neznámých krajin, kde nikdo z nás ještě nikdy nebyl ....

Vzpomínka na Ing. Víta Kratinu nás však bude provázet stále!
Rada obce

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme všem bílovickým občanům, kteří se v tak hojném počtu zúčastnili posledního rozloučení s naším tatínkem a manželem
Ing. Vitem KRATINOU
a za všechny projevy soustrastí.

Za celou rodinu děkuje Ludmila Kratinová, manželka

JAKÝ BYL ŠKOLNÍ ROK 2001-2002 V MATEŘSKÉ ŠKOLE

ŠKOLSTVÍ

Do 3 tříd docházelo celkem 75 dětí ve věku 3-6 let.

ZAMĚŘENÍ VÝCHOVY

Dlouhodobá koncepce práce byla zaměřena na tzv. ZDRAVOU MATEŘSKOU ŠKOLU.

Naším cílem tedy bylo:

- vytvářet radostnou pohodu, zajišťovat plnění přirozených potřeb dětí, jejich rodičů a všech pracovníků školy
- vytvářet podmínky pro spontánní hry dětí
- zkvalitňovat podmínky pro tělesnou pohodu dětí, což je dostatek volného pohybu, zdravá výživa, optimální uspořádání dne, vhodné prostředí
- posilovat duševní pohodu dětí a příznivé klima pro všechny dospělé v MŠ
- vést děti k úctě ke zdraví svému, druhých lidí, ochraně přírody formou prožitkového učení
- získávat rodiče jako partnery pro uskutečňování cílů pro zdravý vývoj jejich dětí
- spolupracovat s odbornými a společenskými partnery (např. Základní škola v Bílovicích nad Svitavou, OÚ v Bílovicích, Okresní pedagog - psycholog, poradna v Brně, atd.)

V rámci výchovně vzdělávacího programu škola nabízela pro předškoláky tyto kroužky: — učíme se správně mluvit a vyslovovat

— hra na zobcovou flétnu

— učíme se anglicky

Nejstarší děti se zúčastnily dvou výtvarných soutěží:

1. Zážitky z prázdnin

2. Jak plamínek zachránil svět

KULTURNÍ AKCE PRO DĚTI A SPORTOVNÍ VYŽITÍ

Po celý rok jsme pro děti připravovali návštěvy divadelní představení, např. zúčastnily se hraných pohádek v divadle RADOST v Brně, také do školky zajížděli nejrůznější umělci se svými kulturními programy a poděkování patří i divadelnímu souboru BOTA za pěkné vystoupení v kulturním domě v Bílovicích nad Svitavou. Velký úspěch měla pohádka, kterou děti viděly na zámku v Rájci-Jestřebí.

Zaměstnanci MŠ uspořádali pro chlapce a děvčata MIKULÁŠSKOU NADÍLKU. Předškoláci navštívili rodinu Liškových v Řícmanicích, kde chovají koňe. Ke Dni dětí jsme zorganizovali formou hry „na stopovanou“ HLEDÁNÍ LIŠKY A BUDULÍNKA. Za exotickými zvířátky jsme se s dětmi vypravili do ZOO v Brně.

MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY DĚTÍ

- vystoupení na Vítání občánků do života na obecním úřadě
- pohybové tanečky na Martinských hodech v kulturním domě
- vystoupení na Mikulášské nadílce v kulturním domě
- literární a hudební vystoupení ke DNI MATEK v kulturním domě

AKCE PRO RODIČE A SPOLUPRÁCE S NIMI

- V říjnu měly děti za pomoci svých rodičů doma vyrobit draka. Všechny výtvary byly vystaveny v obou halách MŠ.
- V zimním období rodiče předškoláků shlédli ukázkovou práci učitelky MŠ s dětmi. Potom následovala beseda s učitelkou 1. třídy ZŠ na téma - Co musí dítě zvládnout před vstupem do 1. třídy základní školy.

- Ke Dni matek si všechny děti v jednotlivých třídách připravily zábavný program, ve kterém předvedly svým nejbližším, co se v MŠ nového naučily. Rodiče si mohli prohlédnout v obou halách MŠ výtvary dětí, které během 10 měsíců vytvořily za pomoci svých učitelů.

Na ukončení školního roku byl pro děti a jejich rodiče připravený INDIÁNSKÝ DEN. Po celou dobu byla dobrá spolupráce s rodiči, pomáhali s organizováním akcí, opravovali polámané hračky, přinášeli sponzorské dary. Všem tímto děkujeme. Závěrem bych chtěla poděkovat obci v Bílovicích nad Svitavou za finanční pomoc a ochotu zdárně pomáhat řešit nejrůznější problémy.

I NADÁLE BUDEME VŠICHNI USILOVAT O VYTVÁŘENÍ KLIDNÉHO, POHODOVÉHO A BEZKONFLIKTNÍHO PROSTŘEDÍ V CELÉ MATEŘSKÉ ŠKOLE!

Jiřina Šubrtová

INDIÁNSKÝ DEN

Ano, rozhodli jsme se, že se alespoň na jeden jediný den staneme opravdovými indiány.

Dali jsme hlavy dohromady a přemýšleli, co všechno takový malý divoch potřebuje, jak by měl vypadat.

Rodiče jsme požádali, aby svým dětem připravili indiánské oblečení a my jsme se spolu s dětmi pustili do ostatních neméně důležitých příprav.

Během 14 dnů jsme s dětmi vyráběli indiánské čelenky, štíty, náhrdelníky, stavěli jsme TEE-PEE. Povídali jsme si o indiánském životě, zpívali o nich písně, prohlíželi si je v knihách. Zkrátka jsme o nich chtěli vědět co nejvíc, BÝT JAKO ONI.

Deniska Fritsová, 6 let

V pátek 21. června přišel náš dlouho očekávaný den. Ráno jsme se převlékli, válečně se pomalovali a od té doby z nás byli opravdoví indiáni.

Dopoledne jsme s apačským pokřikem vyrazili do lesa na stopovanou. Ve tři hodiny odpoledne už byly na naší indiánské louce nachystané úkoly (např.

útek ze zajetí, plížení pod sítěmi, cesta přes propast, ...), které děti spolu se svými rodiči zdolávaly. Odměnou každému apači byl „valoun zlata“, který si ovšem musel sám najít. Všechny děti dostaly sladkosti a indiánské omalovánky.

Nejsladším osvěžením v tak slunném dni byly melouny, kterých bylo dost pro všechny - jak pro děti, tak pro rodiče.

Vpodvečer zůstaly v MŠ pouze děti, které půjdou po prázdninách do školy a nebály se přespát bez maminek, jen se svými učitelkami. Večer jsme jako správní indiáni rozdělali oheň a opékali špekáčky.

A co bylo největší odměnou pro nás indiánky učitelky?

Účast a ochota všech rodičů, radost a smích našich nejmenších a v neposlední řadě jistě nevšední zážitky pro nás všechny.

Lucie Strachonová

ZÁKLADNÍ ŠKOLA V BÍLOVICÍCH NAD SVITAVOU

V naší škole jsme letos přivítali na čtyřicet prvňáčků. Tento jistě potěšitelný fakt nám zároveň klade otázku, co všechno pro ně můžeme udělat, aby se jim ve škole líbilo. Před námi učitelé stojí tato otázka jako velká výzva. Současný pedagogický sbor je složen ze zkušených a věci oddaných lidí, pro které je kantořina prací, koníčkem i osudem. My, vedení školy, se snažíme pro ně vytvořit příznivé podmínky pro zúročení jejich znalostí. Naše děti potřebují na místech učitelů skutečné profesionály. Příklady táhnou a naše děti - žáci jsou vnímavými pozorovateli života kolem sebe. Bedlivě sledují a také napodobují chování nás dospělých, rodičů, učitelů a velmi přesně také poznají, jaké hodnoty uznává naše společnost. Úloha učitele není v dnešní době jednoduchá. V každodenní konfrontaci žáků s náporům informací z televize, časopisů, internetu má ovšem učitel jedinečnou příležitost - směřovat žáky k logickému a samostatnému uvažování, k rozpoznávání toho, co je z té hromady informací důležité. Kvalitně vzdělaní lidé, tedy již i ti ze základní školy, jsou daleko méně náchylnější k různým extrémům - xenofobii, strachem z neznámého ústící k různým formám násilí a ubližování jiným. Z našich prvňáčků by už měla vyrůstat generace lidí, zdravě sebevědomých. Toto sebevědomí vyrůstá mimo jiné ze zvládnutí cizích jazyků, poznáváním jiných zemí i kultur, pochopením základů přírodních věd, projevujících se bezproblémovým zvládnutím počítačů, ale také podporou výchovy národní hrdosti i znalostí historie své obce, kraje, ale také své rodiny. Právnická subjektivita školy od ledna příštího roku nám říká jasně, čeká nás náročný školní rok. Všichni zaměstnanci školy chtějí využít svých zkušeností a znalostí a mají svůj cíl, kterého chtějí dosáhnout. Tím hlavním cílem je výchova nové generace. A najdou se určitě i lidé, kteří nás v tomto našem plánu podpoří - obec i rodiče. To všechno mne napadlo při pohledu na těch letošních 44 prvňáčků

Dagmar Pečenková

Bílovičká škola se představuje:

Ředitelka školy:

Zástupkyně ředitelky školy:

Výchovná poradkyně:

Helena Bajerová

Dagmar Pečenková

Marie Nedopilová

Třídní učitelé: 1. A	Bohuslava Hamáková
1. B	Iva Eberhardová
2. tř.	Jana Plačková (Jana Zmeškalová)
3. tř.	Jiřina Havlenová
4. tř.	Iva Čačková
5. A	Martina Kříčková
5. B	Jitka Pelcová
6. A	Alena Růžičková
6. B	Hana Kučerová
7. tř.	Monika Chudárková
8. tř.	Pavel Vlček
9. tř.	Jaroslava Levíčková

Ostatní vyučující: Pavel Kováč
Bohdan Kousalík

Vedoucí vychovatelka ŠD: Hana Kučerová
Vychovatelka ŠD: Lenka Nováková

Správní zaměstnanci: Zdeněk Mohelský – školník
Květoslava Mohelská
Marie Hegerová
Zdeňka Lajřová

Pracovnice školní kuchyně: Františka Filipiová – vedoucí ŠJ
Marie Lancouchová
Ludmila Moserová
Hana Váňová

Co všechno může naše škola nabídnout pro volný čas dětí:

Sportovní kroužky: tenis, JUDO, basketbal, ROB, sportovní hry, aerobik

Zájmové kroužky: modelářský, dramatický, paličkování, Malí Debrujáři, keramická dílna, sborový zpěv, základy informatiky, druhý cizí jazyk

Pro žáky 9. ročníku: příprava na přijímací zkoušky na SŠ z matematiky a z jazyka českého

Pro všechny děti – základní umělecká škola

Všem pracovníkům školy přeji úspěšný a klidný školní rok 2002/2003

Dagmar Pečenková

VYBRÁNO ZE SVODKY OBECNÍ POLICIE

„Vloupání do rodinného domku“

Dne 27. 4. 2002 v 1.40 hodin na základě tel. oznámení na linku 158 provedla hlídka policie ČR společně s hlídkou obecní policie pátrací akci po osádce vozidla podezřelého z vloupání do rodinného domu na ulici Jiráskova. Po prověření několika vozidel, se podařilo zadržet vozidlo s brněnskou osádkou v prostoru ulice Nad tratí. Šetřením na místě bylo zjištěno, že ve vozidle jsou předměty, které pochází z vloupání do domu. Následně byla osádka předvedena na obvodní oddělení policie ČR k dalšímu opatření.

„Zadržení hledané osoby“

Dne 5. 5. 2002 v 8.15 hodin při hlídkové činnosti zjistila hlídka pohyb podezřelého muže v prostoru silnice vedoucí směrem do obce Babice nad Svitavou. Provedenou kontrolou bylo zjištěno, že se jedná o muže z Blanska, po kterém bylo vyhlášeno celostátní pátrání. Pro tyto skutečnosti byl na místě zadržen a předán policii ČR. Co přivedlo tohoto muže do obce poblíž chatové osady, se můžeme jen domnívat.

„Odcizený kompresor se vrátil již po druhé“

Dne 13. května 2002 v 2.15 hodin zjistila hlídka při kontrole parkoviště na ulici Obránská pohyb os. mot. vozidla Lada za který byl zapřažen stavební kompresor. Když osádka zjistila přítomnost hlídky obecní policie, řidič vozidlo zaparkoval na parkovišti a zhasl světla.

Vzhledem k pokročilé noční době a podezřelému nákladu chtěla hlídka provést kontrolu osádky. Kontrolu však nedokončila, jelikož se osádka tří mladíků rozprchla do pole na různé strany. Nepomohla ani pátrací akce v okolí. Nicméně později bylo zjištěno, že kompresor byl odcizen z jednoho stavebního podniku Brno-Obřany po rozstříhání plotu. Hodnota kompresoru byla cca 250 000,- Kč. Překvapením bylo také zjištění, že uvedený kompresor byl zcizen z tohoto podniku ve stejném týdnu již jedenkrát a pachatel byl zadržen hlídkou Městské policie Brno na mostě v Obřanech. Pachatel druhé krádeže byl později také zadržen v Brně.

„Děti bez dozoru“

Dne 25. 5. 2002 v 1.00 hodinu přijala hlídka na linku obecní policie oznámení, že dochází k demolování zařízení venkovní čekárny ČD. Po příjezdu, byla na místě zjištěna skupina mladíků. Později bylo zjištěno, že se na poškození laviček podílel M. P. a CH. F. z obce Bílovice nad Svitavou. V obou případech se jednalo o nezletilce. Dalším šetřením bylo zjištěno, že jsou oba v podnapilém stavu. Celá věc byla řešena pohovorem s rodiči. Je s podivem, že v uvedenou noční dobu rodiče nepostrádají své děti.

„Alkohol udělal své“

Dne 2. června 2002 v 00.45 hodin prováděla hlídka obecní policie hlídkovou činnost na ulici Žižkova, kde zjistila dva mladíky, kteří zde narušovali veřejný pořádek a noční klid. Jeden z nich převrátil odpadkovou nádobu, které kopal a druhý tloukl do každé skleněné výlohy, která mu na ul. Žižkova „přišla do cesty“. Řádění ukončila až hlídka obecní policie a oba předvedla na

služebnu obecní policie k podání vysvětlení. Zde bylo zjištěno, že se jedná o mladistvé V. S. a O. R. z Brna a ti jsou v silně podnapilém stavu. Jelikož ani jeden z nich neskýtal záruku slušného chování, vedla jejich další cesta na protialkoholní záchytnou stanici k vystřízlivění. Snad pro ně bude pobyt na záchytné stanici a „tučná“ bloková pokuta dostatečně poučná.

„Odmítl strážníkům prokázat totožnost“

Dne 5. 7. 2002 v 2.20 hodin přijala hlídka oznámení, že na ulici Komenského jezdí řidič, který je pravděpodobně v podnapilém stavu, a ohrožuje svou jízdou chodce i majetek spoluobčanů. Mělo se jednat o vozidlo typu Fiat TIPO, které mělo mít po střetu s ozdobnou kameninovou nádobou, umístěnou na ulici Komenského poškozený přední nárazník. Následně bylo zjištěno podezřelé vozidlo na ulici Obřanská, kde jej řidič odstavil na parkovišti. Při provedené kontrole jeden muž z osádky odmítl na místě prokázat svoji totožnost, naopak začal hlídku verbálně napadat. Nepomohlo ani poučení o možném předvedení. Nakonec byl muž předveden za použití donucovacích prostředků na služebnu k dalšímu opatření. Později bylo zjištěno, že se jedná o H. P. z Bílovic nad Svitavou, a že tento je v silně podnapilém stavu. Když byl později dotázán, proč na místě odmítl prokázat hlídce na vyzvání totožnost, odůvodnil svoje jednání tím, že byl přesvědčen, že policii totožnost prokázat nemusí!

„Řídit s alkoholem se nevyplácí“

Dne 10. 7. 2002 ve 23.45 hodin zjistila hlídka na ulici Žižkova řidiče motocyklu bez poznávací značky jedoucího ze strany na stranu. Když dojel na ulici Komenského, přistoupila hlídka k jeho kontrole a bylo zjištěno, že před jízdou požil alkohol. nápoje. Pro tyto skutečnosti byla na místo povolána motohlídka policie ČR a řidič z Brna byl předán k dalšímu opatření. Jelikož řidič odmítl odběr krve, může počítat s ročním zákazem řízení a pokutou až do výše 15000,- Kč.

„Zadržení hledané osoby“

Dne 20. 7. 2002 v 17.15 hodin přijala hlídka na lince Obecní policie oznámení o muži, po kterém bylo vyhlášeno celostátní pátrání. Muž se měl zdržovat v místní restauraci. Na základě tohoto oznámení byl na místě zadržen a bylo potvrzeno, že na občana P. B. z Bílovic nad Svitavou byl vydán příkaz k zatčení. Tímto Obecní policie děkuje spoluobčanům za spolupráci, bez které by práce strážníků nebyla možná.

str. Petr Kuchařík

SPORT

BASKETBALOVÝ ODDÍL PŘI ZŠ V BÍLOVICÍCH NAD SVITAVOU

Basketbalový oddíl existuje v Bílovicích od roku 1993, kdy vznikl rozšířením původního školního kroužku s 15 žáky - chlapci. Nyní má oddíl již přes 60 členů.

- ✓ družstvo minižáků
- ✓ družstvo minižákyně

- ✓ družstvo žáků
- ✓ družstvo mladších dorostenců
- ✓ družstvo mladších dorostenek
- ✓ družstvo starších dorostenců
- ✓ družstvo žen
- ✓ družstvo mužů

Naše družstvo se pravidelně drží na předních místech v tabulkách soutěží Sdruženého oblastního přeboru a Oblastního přeboru. Družstvo žen v letošní sezóně 2001/2002 postoupilo z prvního místa do vyšší soutěže a družstvo mladších dorostenců dělilo jedno místo od postupu do dorostenecké ligy. Naši hráči a hráčky často přestupují nebo hostují ve vyšších soutěžích v předních brněnských oddílech. V posledních třech letech jsme rozvinuli spolupráci s oddílem Orel Obřany.

BBK Brno - Ivoš Rotrekl - žákovská liga ČR - oddíl se umístil na 2. místě Ivoš Rotrekl byl nominován do širšího výběru reprezentace ČR - družstvo žáků.

Královo Pole - Jitka Krečmerová - dorostenecká liga ČR - oddíl se umístil na 7. místě - dorostenecká a žákovská liga je nejvyšší soutěží mládeže v ČR.

Všichni jistě znají ekonomickou situaci v našem státě, a to se odráží i na finančních problémech našeho oddílu. Naše náklady vzhledem k postupu do vyšších soutěží rostou. Cestovné tvoří druhou nejvyšší položku hned za nájmem za tělocvičnu - zejména sobotní turnaje a zápasy.

Touto cestou chceme poděkovat za příspěvek, který obec Bílovice uvolnila na uplynulou sezónu a doufáme, že nás bude podporovat i v příštích letech.

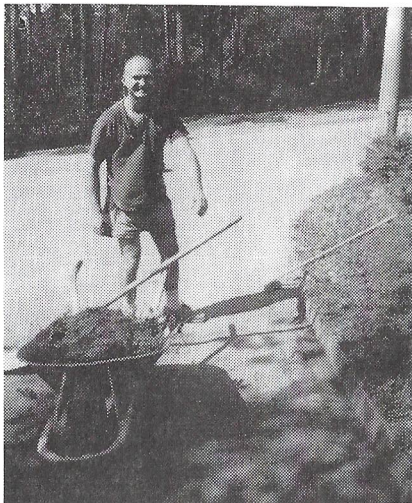
Naší snahou je nabídnout dětem z naší obce a okolních obcí Řícmanic, Kanic a Babic kvalitní sportovní vyžití a příjemné zážitky v kolektivu dětí.

Sylva Krečmerová a Ing. Dana Šeráková za oddíl basketbalu

Úprava zeleně kolem dojezdu a oddechové části trati.

VÁŽENÍ OBČANÉ

"v měsíci květnu proběhl již 7. ročník závodů malotraktorů do vrchu v ulici Kollárova. Před časem jsme na tomto místě vybízeli vlastníky těchto strojů, aby se nebáli a také se zúčastnili soutěže, která bude vypsána přesně pro jejich stroje - kategorie H. Byli jsme potěšeni, že se našli alespoň tři noví účastníci. Zdeněk Kala jako staronový, jeho syn Honza se svým stájovým kolegou. Bylo příjemné vidět, že závod vzali opravdu jako recesní, už jen použitím názvu své stáje, ale i převleky a zátěží na vozíků - hnůj.

Také nás příjemně překvapili účastníci ze Slovenska. Kdo se závodů zúčastnil, mohl spatřit při jízdě ozbrojence v přilbách, s meči a oblečení, které odpovídalo době rytířů.

Úprava dojezdu

Velký úspěch u diváků sklidili naši divadelníci, kteří si dali práci a vytvořili alegorický vůz, pomocí kterého zvali na divadelní představení Romeo a Julie. Jirka Štancj pak využil svého převleku a absolvoval druhou soutěžní jízdu jako indián. Škoda, že se nepodařilo zprovoznit další stroj. Mohli jsme mít raritu letošního ročníku - tři soutěžící otce se svými syny - Kovářovi Josef a Aleš, Kalovi Zdeněk a Honza a Zavadilovi Josef st. a Josef ml.

Natírání laviček

I v tomto roce počasí pořadatelům, účastníkům a divákům velice přálo. Zázemí bylo opět dobře zajištěno. Měli dostatek jídla i pití, dostatek místa k sezení pod deštníky a stany, které nám zapůjčil náš sponzor Starobrnno. K poslechu a ke zpěvu vyhrávali v polední přestávce mezi tréninkovými jízdami a soutěží samotnou Dědci. I toto se setkala s dobrou odezvou u diváků.

Soutěž pak po státních hymnách zahájil ředitel závodu p. Václav Novotný, který v úvodu poděkoval za dosavadní práci a organizaci závodu panu Zdenkovi Mazancovi, který v asociaci odvedl velký kus práce. Dále krátkým projevem pozdravil soutěžící a diváky pan starosra Vilém Kleveta a senátor Dočekal. Závodní trať otevřel první jízdou poslanec p. Ladislav Šustr. Mimo jedné menší kolize při dojezdu do cíle závod proběhl dobře, nikomu se nic nestalo, jen některé stroje navydržely. Každý účastník soutěže si odnesl nějakou pozornost, nejen vedoucí závodníci.

Chtěli bychom touto cestou poděkovat vedení obce, a to panu starostovi Vilému Klevetovi, místostarostovi panu Ing. Vítkovi Kratinovi a panu Arnoštovi Huňárovi za vydatnou pomoc při přípravě letošního ročníku. Silnice byla opravdu opravena tak, aby veškeré nebezpečí bylo eliminováno na minimum. Zůstává ještě jeden špatný úsek u cíle, ale i toto se snad do budoucího ročníku vyřeší. V letošním ročníku obec opravdu pomohla jak mohla. Díky.

Na tomto místě musím vzpomenout na obětavost pana Ing. Vítky Kratiny, který opravdu velice aktivně pomáhal, sám zjišťoval, co je třeba ještě zařídit a chodil kontrolovat, zda je vše splněno a také má podíl na zábavě mezi závodí, kdy hrál a zpíval se skupinou Dědci. Děkujeme.

Zveme Vás i na další ročníky popřípadě v září do Stupav, kde se jede druhé kolo soutěže.

Václav Novotný, ředitel závodu

Příprava bezpečnostního oplocení.

Stavba cílové brány a prostoru časomíry.

HISTORIE

PROJEV PŘI ODHALOVÁNÍ PAMĚTNÍ DESKY RUDOLFA TĚSNOHLÍDKA 28. ČERVNA 2002 V BÍLOVICÍCH NAD SVITAVOU

Každá obec je hrdá na umělce, kteří svým dílem rozšířili její jméno v širší známost nebo dokonce je uvedli v kulturní povědomí celého národa. Takovou osobností byl bezesporu novinář a spisovatel Rudolf Těsnohlídek, který v domě na tomto místě bydlel v letech 1914-22.

Zde vznikla sbírka básní Den, romány Posejdon a Kolonia Kutejsík i rozmarná povídka s figurkami bílovických kluků - Čimčírínek a chlapi. Postavy vytvářel nejen z typů lidí okolo sebe, ale i z jejich lidové mluvy, tehdy silněji nářeční než dnes.

Nic ale neproslavilo Bílovice tak jako Liška Bystrouška. Traduje se k jejímu vzniku tato historka: Šéfredaktor Lidových novin Heinrich přišel k pracovnímu stolu Rudolfa Těsnohlídky, položil na něj haldičku rozverných kreseb akademického malíře Stanislava Lolka se slovy: „Kouknou se na to, Móric - /tehdy se ještě onikalo a Móric byla redakční přezdívka R. T./ - a udělají k tomu nějaký texty, budeme to dávat na pokračování v nedělních číslech ...“ Těsnohlídek zašel večer s pérovkami do dnešní Obecní hospody, rozložil je po stole a veselé historky a připomínky spolustolovníků se jen hrnuly: „Totok je jak staré Harašta ... a ten hajné je taky jak vod nás ... a totok se stalo vlůni našemu rectorovi ...“ R. T. ukládal přirovnání a historky do paměti a pak je na pavláčce s výhledem na bílovické lesy (pavláčka byla zrovna taková jako ve zdejší cukrárně) a zachycoval je rukopisně ne příliš čitelně na papír (ne-

měl tehdy doma ani psací stroj natož počítač jak jsme zvyklí dnes). Tak se zde zrodila liška, která původně dostala nečitelné jméno Bystronožka, sazeč vysázel Bystrouška - a tak to již zůstalo. Její sláva rostla s rostoucím nákladem nedělních Lidových novin a později se stala světovou, když ji Leoš Janáček učinil hlavní postavou stejnojmenné opery. Její tvůrcové dostali pomníčky a studánky v Lesnickém slavníku Vysoké školy zemědělské a lesnické a tak máme v bílovických lesích Lolkovu i Janáčkovu studánku, Těsnohlídkovo údolí s pomníkem a před dvaceti lety ke 100. výročí narození Rudolfa Těsnohlídky dostala i myslivna, která svým prostředím inspirovala k mnohým příběhům lišky i její jméno - Myslivna Lišky Bystroušky.

Když přijíždějí turisté do Bílovic, mramorová deska na nádražní budově jim připomíná, že přijeli do „Kraje Lišky Bystroušky a Knihy lesů, vod a strání“. Bystrouščíno jméno přijal i pension a restaurace u nádraží a její hlava ve znaku na průčelí základní školy je výzvou k dětem, aby si osvojily její chytrost, a eleganci a proto i národopisný soubor bílovických dětí Bystrouška.

Slavná liška má pomník i v Brně na Kounicově ulici vedle tehdejšího Janáčkova bydlíště a na Hukvaldech v kraji jeho dětství.

V Bílovicích se na R. Těsnohlídku nevzpomíná jen jako na autora slavného díla, ale také jako na obětavého sokolského vzdělavatele a aktivního občana, který v obci nejen bydlel a tvořil, ale který zde plně žil, oženil se a věnoval se místní mládeži.

Písňe Bílovických nezvedenců (jak si říkali ti, kteří se s ním pravidelně scházeli a chodili na vycházky do okolních lesů) mají co říci i našim generacím a proto si je rádi poslechneme se vzpomínkou na prožitky z důvěrně známých míst.

Pomníky padlých spoluobčanů v parcích a na náměstích většiny měst i v malých vesničkách, ale první z nich vznikl z podnětu Rudolfa Těsnohlídky na Ostrůvku v Bílovicích v době, kdy 1. světová válka teprve nabývala na intenzitě a obudnosti, v době, kdy mnozí ještě upisovali nemalé částky ze svých úspor pro vítězství C. K. rakousko-uherských zbraní.

Každoročně se loučíme s vánočním stromem z našich lesů pro Brno. Také tento zvyk byl iniciován R. Těsnohlídkem a několikrát byl i na bílovické návsi ozdoben a vztyčen vánoční strom R. T.

Je proto správným záměrem, že na tomto místě, kde dnes odhalujeme pamětní desku Rudolfu Těsnohlídkovi, vznikne v průběhu několika let park s věčně živým a zeleným rostlým Těsnohlídkovým stromem a později i náměstí, které ponese Těsnohlídkovo jméno.

Bořivoj Nejezchleb

PŘEDNÁŠKOVÝ CYKLUS O HISTORII BÍLOVIC - PODZIMNÍ SÉRIE

Vždy ve středu v 17.30 hodin se v Klubu důchodců v Husově ulici scházejí jedenkrát za měsíc nejen důchodci, ale i řada dalších občanů, kteří mají zájem o historii Bílovic. Nikdy mezi nimi nechybí ani zástupci mladé generace, kteří využívají získané informace při studiu na středních a vysokých školách. Několik z nich si zvolilo téma z historie obce jako obsah seminární nebo diplomní práce. Kronikář obce Bořivoj Nejezchleb bude proto i nadále pokračovat.

čovat ve zveřejňování obsahu získaných historických materiálů a zápisů v obecní kronice. Mnohé poznatky a dosud neznámé skutečnosti nebo významné podrobnosti mohli doplnit na základě archiválií nebo korespondence či zápisů, které mu při úklidu nebo likvidaci pozůstalostí předali spoluobčané. Děkuji znovu všem touto cestou za poskytnuté písemnosti a fotografie, které mohou osvětlit některé dávné i nedávné události v naší obci. Bílovické televizní studio pořizuje z některých přednášek zkrácený záznam a tak se jejich obsah dostává i k těm, kteří ze zdravotních nebo časových důvodů nemohou slyšet přímé slovo a případně se zúčastnit svými dotazy diskuse.

Proto touto cestou zveme všechny přátele historické vlastivědy bez rozdílu věku na podzimní cyklus přednášek do Klubu důchodců.

Středa **JAK SE VZDĚLÁVALI NAŠI PŘEDKOVÉ**
25. září Vzdelávání bez znalosti čtení a psaní.
17.30 hod Kdo nechtěl být analfabetem, musel za vzděláním jít.
(Po stopách prvních bílovických studentů).
Zavádění povinné školní docházky
Kde se v Bílovicích vyučovalo před postavením školy
V nové školní budově za císaře pána a v době I. světové války

Středa **JAK PŘIVÍTALI V BÍLOVICÍCH VZNIK ČESKOSLOVENSKA**
9. října **A JAK SE ŽILO VE DVACÁTÝCH LETECH 20. STOLETÍ**
17.30 hod. Jak se v Bílovicích dozvěděli o vzniku čs. státu.
Mezinárodní vztahy a první volby r. 1919.
Poválečná hospodářská krize a její obraz v obci.
Bohatý a čilý politický, spolkový, kulturní a sportovní život.
Hospodářský život a výstavba, dopravní možnosti a jejich rozvoj.
Bílovice se stávají střediskovou obcí.
Živelní pohromy ve dvacátých letech.

Středa **RUDOLF TĚSNOHLÍDEK A BÍLOVICE**
13. listopadu Ukázky z jeho tvorby ve vztahu k naší obci přečtou pí Zdena
17.30 hod. Kmuníčková a Vladislav Kala.
Písně „Bílovických nezvedenců“ v podání Dr. Pavla Kováče.
Spojovací výklad a průvodní slovo Bořivoj Nejezchleb.

K početné účasti do Klubu důchodců všechny zájemce zve
Kulturní komise Zastupitelstva obce a vedení Klubu důchodců

BÍLOVICE A PAMÁTKY STARÉ TECHNIKY

V povědomí Moravanů jsou Bílovice nad Svitavou známy především jako výletní, kulturní, literární a společenské centrum. Stavební a jiné památky v obci zůstaly doposud stranou zájmu prostých zájemců i badatelů. Přesto však v Bílovicích a v jejich nejbližším okolí zaznamenáváme a nacházíme pozoruhodné objekty starší techniky, které též patří do významného fondu technických staveb a konstrukcí na Moravě.

Pravděpodobně nejstarší středověkou technickou stavbou na území obce - pomíneme-li pravěké Hradisko - je mlynářský jez na řece Svitavě. O jeho účelu pro pohon zdejšího mlýna hovoří staré středověké listinné zmínky uložené v Moravském zemském archivu v Brně. Jaká byla konstrukce starého středověkého jezu, není ovšem podrobně známo. Podle dochovaných dobových analogií můžeme pouze předpokládat, že to byla konstrukce obdobná, jako měly v té době jezy na Svitavě, jak tomu bylo například v Dolní Lhotě u Blanska, v Adamově u hamerských jezů, i na jiných místech této tehdy vodnaté středomoravské řeky. Tyto jezy bývaly obvykle stavěny jako komorové, z pilot prokládaných břevny do čtvercové vazby, vyplňované jílem a kamenivem. Návodní strana a přepad jezu proti velké vodě bývaly pokryty prkny či fošnami. Tyto konstrukce se používaly velmi dlouho, někde až do 18., a dokonce někde i do 19. století. Bylo to především z důvodu stavební láce. Dřeva byl dostatek.

19. století pak všude na Moravě znamenalo přelom ve stavební konstrukci jezů, tedy i na Svitavě. Jako základní stavební materiál nastoupil místo dusané hlíny beton. Zbývající dřevěná trámová konstrukce bývala zprvu doplňována betonovým jádrem před komorami. S příchodem nových vodních strojů, nahrazujících stará středověká vodní kola mlýnů, pil a hamrů - vodních turbin - pak přišly také nové konstrukce jezů - jezy hradidlové a segmentové. Někde, jako ve Zbožku u Letovic se dodnes dochovaly jezy bránové, ze dvou křídel, které se při velké vodě otevíraly řetězem. V Bílovicích tomu bylo jinak. Zde byl jez původně patrně pevný, poté sklopný, hradidlový, podobný tomu dnešnímu. Jeho konstrukce souvisí se stavbou nového vodního pohonného stroje - po francouzku zvaného „turbina“ (vířivý stroj). Francouzi znali turbiny již ve středověku, a první konstrukce turbin v 19. století patří rovněž Francouzům (Fourneyron, Burdin, Girard, Jonval). Je zajímavé, že základ těmto francouzským turbinám dal náš slovenský technik Ján Anton Segner, matematik, žijící v Prešpurku (Bratislavě). Takže jako mnoho dalších strojů, i turbiny měly základ na našem československém území.

Bílovická turbina však již byla roku 1882 jiné, americké konstrukce. Byl to americký konstruktér J. B. Francis, který vyšel z Fourneyronovy - a tedy Segnerovy turbíny - a sestavil nový typ.

Francisova turbína svým oběžným kolem připomínající bábovku, měla výrazné zlepšení. Měla natáčivé lopaty kola, které rozvádělo vodu do oběžného stroje. Lopaty se natáčely synchronně prstencem, který ovládala táhla s převody, později servomotory. Francisovy turbíny, až do vynálezu Kaplanovy turbíny, se rozšířily po celém světě, a daly u nás základ modernizaci českého mlynářství a elektrárénství. Jen na Svitavě bylo od roku 1900 až 50 těchto strojů (některé byly později zaměněny za Kaplanovy). Na Svitavě také vznikl nejvýznamnější podnik na stavbu těchto vodních strojů, který se proslavil v zahraničí - bývalé Gellhornovy a Salmovy hamry, přeměněné v 19. století na akciovku Breitfeld-Daněk, a poté na ČKD - Českomoravská-Kolben-Daněk (Závody Jiřího Dimitrova). Tento podnik proslul vedle malých mlynářských turbin pro středomoravská díla (Letovice, Dolní Lhota, Rájec apod.) též stavbou mohutných turbin pro Vranov, Střekov, Itálii, Brazílii, Bulharsko, Jugoslávii, Čínu, Spojené Státy a mnoho dalších zemí. Sláva ČKD se rozšířila v oboru turbin po celém světě a do privatizace byl podnik konkurentem všech zná-

mých turbinářských firem světa jako Voith v Rakousku, Karlstadská Mechanika ve Švédsku, Vevey ve Švýcarsku. Teď je hospodářská situace jiná a náš národ dobrovolně ustoupil ze svých hospodářských a technických pozic jiným. Naši potomci nás za to právem kritizují.

Ale zpět k našim Bílovicím. Ve 30. letech zde přišla další inovace. Kaplanova turbína. I Kaplanova turbína se zrodila na našem území. Brněnský profesor - rakouský rodák z Mürrzuschlagu, se kterým má Blansko dodnes družbu, a jehož pomník stojí před brněnskou technikou, stejně jako v rakouském městečku - vynalezl vrtulovou turbínu a natáčivými listy oběžného kola. Francisoivu „bábovku“ prostě nahradil stavitelnou vrtulí. Vypadalo to jednoduše, ale co práce a výpočtů to stálo. Sám Kaplan o tom říkal: „Příroda odhaluje svá tajemství jen velmi neochotně“. Nebyť podpory brněnského výrobce Ignáce Storka s jeho slévárnou v podmínkách zaostalé rakouskouherské monarchie by Kaplan nikdy neobstál. Také proti němu vyvstal celý koncern, který chtěl zničit jeho vynález. Kaplan všechny spory nakonec vyhrál, ale doplatil na to mozkovou mrtvicí. Na výhrách měl slovatný podíl jeho věrný český asistent Slavík, rodák z Kroměříže, a sám rovněž konstruktér.

Kaplan, který měl rád Čechy, kteří mu umožnili vědeckou práci v I. ČSR, když ho Rakušané odmítali, oslovoval asistenta „můj Sláviček“ a bezmezně mu důvěřoval. Důvěra se mu vyplatila. Slavík Kaplanovi velmi pomohl při uplatnění jeho patentů. A najednou se sláva hrnula z celého světa - nejdřív z USA, pak z Belgie, Francie, Británie, i opatrné Švédsko jej uznalo. Měl více než 150 patentů platných po celém světě. ČSR uznala Kaplanovu práci a právě první velká turbína u nás byla pro Střekov. Odborníci, zvláště Němci, Kaplanovi nevěřili, zejména Ing. Budau. Teprve po přísných zkouškách v Pardubicích byly dokázány skvělé účinnosti turbíny. A jak to bývá, náhle se přihlásili další „otcové turbíny“. Američan Nagler tvrdil, že turbínu vynalezl dříve. Nebyla to pravda. Před válkou v roce 1912 okopíroval tajně Kaplanovy patenty, ovšem zmýlil se a zakreslil pouze pevné lopatky. Tak se prokázala Naglerova lež. Krádeže jsou průvodcem lidstva, jak jsme toho svědky ve velkém měřítku v naší době. Sám Kaplan o tom s humorem říkával: „Zvířata mne nikdy neokradla, což o lidech říci nelze“.

Kaplanův vynález doslova převrátil svět. Stal se základem nejenom pro turbíny, ale i pro lodní stavitelné šrouby a pro vrtule letadel. Uvědomme si, že všechny aplikace stavitelných vrtulí malých sportovních letadel, i těch velkých dopravních, co nám denně hučí nad hlavami, jsou aplikacemi Kaplanova vynálezu. Také u nás na Svitavě Kaplanovy turbíny změnily běh techniky. V Bílovicích byla postavena překrásná Storkova turbína o 35-65kw a slouží dodnes. Známy bílovický pracovník pan Peša se o ni staral celá desetiletí a pečlivě ji udržoval v provozu. Čest jeho pečlivé práci! Bílovický mlýn má ještě jeden technický primát, jako první v republice byl vybaven skleněným potrubím - v 50-letech 20. století to byla převratná technická novinka značně zjednodušující stavbu mlýnů. Do té doby bylo tzv. „trubkování“ tj. výroba hranatých dřevěných trubek ve mlýnech složité řemeslo, na které byli odborníci právem hrdí. Také v Obřanech v Esslerově továrně - Mosilaně - sloužila Kaplanova turbína s vertikální rozdělovací hlavou celá desetiletí, až do zániku závodu. Dnes je na Mosilanu hrozný pohled. Další turbíny Kaplanova sloužily v Adamově, ve Svitávce, v Letovicích, a jinde na Svitavě. Některé pracují do-

dnes. Na uchování turbin měla velké zásluhy armáda v 60. letech, kdy je uchránila před zničením jako záložní zdroje proudu pro případ války.

Nakonec se zmiňme ještě o jednom vodním stroji, který předcházel turbínám, a dnes je posledním svého druhu na Svitavě a na Moravě vůbec. Jdeme-li z Obřan do Bílovic narazíme na areál zchátralých staveb s vodním plechovým kolem. Jsme v tzv. Kovářově údolí na Kanickém katastru, ale k Bílovicím má stavba bližší vztah.

Strojník a zámečník Julius Kovář, jehož dcera byla zesnulá paní Kvapilová, byl vynikající odborník na vodní stroje. Prokázal to stavbou zvláštního typu kola o zalomených lopatkách, aby vodní ráz neubíral kolu na energii. Kolo nepotřebovalo zvláštní nátok, bylo jen umístěno v betonové „lednici“ - jak se ten prostor pro mlynářsku nazývá a nebralo tak vodu dalším uživatelům. Toto nemohl spolknout návrh magistrát. Někdo si na Svitavě bez povolení úřadu a vlastně zákonně postavil stroj a magistrát nemůže vybírat peníze!! A tak milého pana Kováře bombardoval magistrát řadu let žádostmi o placení vodného a o zboření stroje. Bezúspěšně. Neměl právní podklad. Strojirna vybavená i dynamem na 60 voltů svítila samostatně. Pilníky se tu prý však údajně nikdy nevyráběly, jen různá ozubená kola. Ve 40. letech přestal podnik konkurovat. Po smrti majitele vše chátralo a obyvatelé neměli na údržbu. V 60. letech jsem podal návrh památkářům na ochranu unikátního kola. Bez výsledku. Památkáři mají jiné starosti. Přesto však kolo zůstává stále němým svědkem českého technického umu. Bylo postaveno dle vzoru německého dvorního rady Zuppingerera, který po Francouzi Ponceletovi a Sagebienovi zdokonalil nátok lopat. Ale pan Kovář volil vlastní jednodušší konstrukci a také úspěš. Je to výsledek práce českých rukou a mozků.

Když se dáte po úbočí Svitavy směrem na pravěké obřanské Hradisko, dnes tam najdete větrné kolo na čerpání vody. Postavil je šikovný zahrádkář, vynikající technik. Navázal na tradici starší paní majitelky, která až do 60 let provozovala tovární kolo hranické továrny Kunz o příhradovém stožáru, které převodem čerpalo vodu z hluboké studny. Také toto kolo jsme jako techničtí muzejníci dali do návrhu památkářům. Neuspěli jsme, tak jsme provedli dokumentaci a uchránili aspoň jednu lopatu, která je dnes exponátem brněnského muzea. Toho muzea, které svého času tak likvidoval řád voršilek, a které znovu vstalo z popela zničení v brněnské Tesle. Za čas tam budou nové expozice a česká a moravská technika ožije aspoň v muzejnictví, když už ji tuneluje zahraniční kapitál. Obě kola jsou vyfotografována v mých publikacích Sborník technického muzea 3 a Brno město průmyslu, obchodu a techniky. Tak jsou obrazově uchována na věčnou paměť potomkům. Aby viděli, že čeští lidé si uměli poradit v každé době, i když to byla doba obtížná a zlá. Naši dělníci a technici se ve světě neztratí a jejich um budeme my pracovníci vědy a techniky vždy zaznamenávat. Aby se nestávalo jako ve světových německých a anglických encyklopediích, že lesník Ressel prý nevynalezl lodní šroub - jak tento nesmysl opakovalo i v poslední době Právo - a že to byl „Rakušan“ (!). Proto je potřeba práci našich lidí připomínat a naše památky, i v našem nejbližším bílovickém okolí, zaznamenávat. Přicházejí lidé, kteří navazují na dobré technické tradice. V Bílovicích byla ve 40. letech postavena 1. větrná turbína na chatě pana Bandoucha. Jeho syn ji má dodnes uchovanou v součástkách, a existuje také její fotografie. Turbína pracovala dobře,

osvětlovala stavení a byl na ní aplikován také nový vynález - rotor finského kapitána Savonia - dva půlválce rotující proti sobě na rozběh budiče. Turbina byla snesena později, hlučnost byla větší, než by se zdálo, tehdejší prostředky neumožňovaly tak tichý chod. Dnes jsem postavil mobilní stroj o třech lopatkách a pracuje tiše a bez hluku. Nabíjí akumulátory pro 3 žárovky. V neďalekých Obřanech byl prvním průkopníkem větrné energie pan zahradník Čech, nad bývalým kravinem. Na dřevěném stožáru umístil dvoulistou dřevěnou vrtuli, a osvětluje skleníček. Další dvě turbíny vyrostly v zatáčce k Bílovicím. Jedna čtyřlístá amatérská, ta se točívá při silnějším větru, druhá profesionální, výrobek letovické firmy Gežo, ta se vrtí téměř neustále. V Maloměřicích pětিলístá bílá vrtule čerpá vodu do sudu na zelévání zahrady. Český technický um nezaniká, pokračovatelé přicházejí. Až přijdou další technici s ohřevem vody a fotovoltaickými články, bude jejich činnost možná jednou využívat i naše bílovická obec. Také na Blanensku vyrůstají nové turbíny - vodní ve Zboňku, větrné v Doubravici (tam bohužel není poloha příliš šťastná). Úspěšně pracují větrné turbíny na Rohlence a ve Slapanicích. Přejeme jim všem úspěch.

O čem již nebylo možno psát - o staré příhradové železné lávce přes Svitavu, o vodovodním vedení z let 1908-1911 s jeho výraznými štolami, o zaniklé cihelně, o zaniklém písečném bagru na Svitavě, o příhradovém mostu zničeném Němci za II. světové války, o předválečných i poválečných benzínových pumpách, o produkci Jelínkovy strojírně, o Matějčkově obilním skladu, o vynikající funkcionalistické architektuře v Bílovicích (Korabečného vila, Čermákova vila „pětistovka“, sokolovna architekta Beneše), o zaniklé jeřábové kočce bílovické mramorárny de Martiniho, o železniční závodní vlečce, o starých rakouských a nových funkcionalistických stavbách na dráze.... Našlo by se toho ještě mnoho, to ponecháme jiným a povolanejším.

PhDr. Jiří Jaroš, externí pracovník muzea Blansko

DIVADLO

CO JE NOVÉHO V DIVADELNÍM SOUBORU BOTA

V listopadu loňského roku začali členové našeho souboru ve spolupráci s brněnskou bluegrassovou skupinou Drive opět studovat Živý Betlém. Mgr. David Ondruš s Jirkou Štanclem přišli s návrhem, předvést toto dílko nejen v Bílovicích, ale i v Brně na Petrově. Všem se tento nápad líbil a tak jsme se pustili do příprav. Protože se někteří kolegové ze souboru chystali v období vánočních svátků na hory, požádali jsme o spolupráci několik přátel, kteří s námi běžně nehrají. Role ponočného se tedy ujal pan Aleš Kovář a úlohy králů přijali Martin Šerák a Martin Olejníček. Když se o naší aktivitě doslechl pan děkan Prnka, pozval nás také do Křtin. A tak jsme měli před sebou v čase vánočním, jak říkají muzikanti, malou „šňůru“.

První vystoupení se konalo 23. prosince před kostelem sv. Cyrila a Metoděje v Bílovicích nad Svitavou. Meteorologická předpověď nebyla nejpříznivější a všichni jsme měli strach, že si uženeme pořádnou chřipku. Naštěstí byla většina kostýmů tak volných, že pod nimi účinkující schovali i několik

vrstev oblečení, Panna Marie - Věrka Mazancová - dokonce kožich. Třem selkám v bílovických krojích bylo podstatně hůř. I přes dvoje silné punčocháče nám za chvíli o sebe kolena zvonila jako skleněná. Když jsme ale viděli radost a dojetí v očích našich spoluobčanů, vynahradilo nám to všechny nepříjemnosti. Přesto že jsme kvůli špatnému počasí mohli zkoušet pouze v Obecní hospodě a zkoušky před kostelem proběhly pouze dvě, všechno dopadlo dobře. Pouze zjevení anděla a černého krále Baltazara rozplakalo několik nejmenších dětí. Chápali jsme, že vzpomínka na Mikuláše byla patrně ještě příliš živá.

25. prosince jsme odjeli do Křtin. Díky pochopení pana děkana mohli Betlém odehrát přímo v nádherném kostele Jména Panny Marie, což výrazně umocnilo slavnostní náladu všech zúčastněných. Skvělá akustika chrámu dala vyniknout překrásnému zpěvu kapely, a zejména Veroniky Němečkové. Kostel byl zcela zaplněn, měli jsme pocit, že na toto představení přišla snad celá obec.

26. prosince jsme hráli v Brně a pozvali jsme i Jeho Excelenci, biskupa Vojtěcha Cikrleho. Otec biskup se sice představení pro nemoc zúčastnit nemohl, ale poslal nám svůj vánoční pozdrav, což je pro nás soubor velká povta. I na Petrově jsme hráli před velkým počtem diváků a soudě podle jejich reakcí a potlesku, Betlém se jim líbil. Jsme rádi, že jsme alespoň malou měrou mohli přispět k oslavě nejkrásnějších svátků v roce a z našeho Živého Betléma bychom rádi udělali tradici, která snad i v dalších letech udělá našim spoluobčanům radost.

Chtěla bych poděkovat všem, kdo svou obětavou pomocí přispěli ke zdanu celé akce. Obecnímu úřadu v Bílovicích, panu faráři MUDr. P. Pavlu Princovi, paní doktorce Tatáně Součkové, která ochotně zapůjčila většinu kostýmů, KDU-ČSL v Bílovicích, jmenovitě paní Justýně Farsové, která nám půjčila kroje, panu Luboši Odehnalovi, který vyrobil některé rekvizity a pomohl nám se zájezdem do Křtin, panu Jiřímu Štanclovi st. za zapůjčení nákladního auta, panu Arnoštu Huňáňovi za pomoc při organizaci a panu Martinu Olejníčkovi a Miroslavu Rašovi za zapůjčení rekvizit. Jsme rádi, že se mezi občany Bílovic ještě najdou lidé, kteří se dovedou nadchnout pro hezkou věc a bez ohledu na čas a osobní pohodlí nezištně nabídnou pomoc.

Po vánocích se celý soubor věnoval už výhradně zkouškám nového muzikálu Romeo a Julie. Na motivy divadelní hry Williama Shakespeara jej napsala Jana Skoupá a po hudební stránce opět spolupracovala známá bílovická trampská skupina Dědci. Premiéra se konala 13. dubna a první repríza hned den poté. Podle smíchu publika se zřejmě všichni dobře bavili, protože naše pojetí tohoto Shakespeareova příběhu se od známé tragedie přece jen značně liší.

Další akcí, které se členové našeho divadelního souboru aktivně zúčastnili, byly závody traktorů ECCE TERRA. Jezdci našeho „muzikálového“ týmu Jirkovi Štanclovi tentokrát uteklo krásné poslední místo skutečně jen „o fous“ takže si velkého keramického šneka (cenu za nejpomalejší jízdu) domů neodnesl.

Mezi oběma koly závodu se někteří kolegové postarali o humornou vložku, která sloužila zároveň jako upoutávka na další reprízu Romea a Julie. Šeříkem ověncený alegorický vozík řízený indiánem šplhal do prudkého kop-

ce jen z posledních sil, neboť kromě zmíněného rudocha Štancla vezl ještě dvě půvabné dívky, Julii - Soničku Hrabcovou a Rosalindu - Hanku Kratinovou. Tomu, aby se takto přetížený vozík nerozjel zpýtky do údolí bránili důstojný pán Vítek Chromek, (v kostýmu tak dokonalém, že se ho skutečně několik cizích občanů dotazovalo, na které faře slouží) a kostelník - Vítek Kratina mladší.

Repríza proběhla 13. června a díky této akci měla i ona hojnou účast diváků, přestože se sešli až na poslední chvíli a těsně před začátkem představení to ještě vypadalo, že budeme hrát pro prázdný sál. Všechno se ale k dobrému obrátilo a potlesk publika vyprovokoval některé kolegy až netušeným výkonům a tanečním kreacím.

A pak už jsme se všichni těšili na prázdniny, protože i sebelepší kolektiv si od sebe musí občas odpočinout. A co bude po prázdninách? Nechte se překvapit!

Za divadelní soubor BOTA, Jana Skoupá

Je mým smutným úkolem zareagovat zde na tragickou událost, která se nás všech hluboce dotkla - úmrtí pana inženýra Víta Kratiny.

Když jsme před třemi roky navázali pracovní kontakt s trampskou skupinou Dědci, netušil jsem nikdy z nás, že premiérou Lucerny naše spolupráce ani zdaleka nekončí. Tento muzikál měl několik úspěšných repríz a po jeho obnovení premiéře v loňském roce jsme začali s „Dědky“ studovat muzikál nový. Na velkém úspěchu ROMEA A JULIE měl velkou zásluhu právě Ing. Kratina. Jako vynikající muzikant obohatil všechny písně doprovodem houslí, banja nebo mandolíny, dovedl přispět radou a pomocí těm méně zkušeným zpěvákům, dokázal proteplit všechny zkoušky svým osobitým humorem. Byl také skvělým organizátorem a musím říci, že zvláště díky jemu proběhla naše poslední premiéra v naprostém pořádku. Plánovali jsme další spolupráci, ke které však už, bohužel, nikdy nedojde.

Když nás opustí milý, dobrý člověk, je to velmi bolestné. O to bolestnější, když odejde náhle, nečekaně a v plné síle. Po panu Kratinovi tady navždy zůstane mezera, která se nezacelí. Bude nám scházet nejenom jako svědomitý úředník, výborný muzikant a báječný kolega, stále a za všech okolností ochoten pomoci, ale i jako moudrý a laskavý přítel.

Takoví lidé by prostě umírat neměli. Sbohem, pane inženýre.

J. S.

HISTORIE OCHOTNICKÉHO DIVADLA A KULTURNÍ ČINNOST

(Pokračování)

Ochotnická divadelní činnost v roce 1951 byla zahájena na jaře veselohrou se zpěvy a tanci autora J. Zrátala „Slepice a kostelník“. Představení 22. 23. března r. 1951 sehrál Divadelní odbor ČSM v Bílovicích v Sokolovně. Režii představení měla Anna Skoupá st. za asistence Jary Mazance. Scénu navrhl Jaroslav Florián. Výpravu provedli: Josef Skoupý st., Josef Kozák a Karel Dostálek. V titulních rolích účinkovali: Pěknice hospodář - Vilém Potomský, jeho ženu Anna Skoupá st., děti Vincka a Karolinu - Jan Holeček a Eva

Dupalová, Řežábka - František Šmída, velkostatkář Voznicu - Miloš Strnádek, kostelníka Kodýtku - Bolek Zlámál, dále hráli: Ivan Drahovzal, Milan Němec, Josef Kozel, Zdena Macháčková, Jan Vašíček, Jiří Fuxa a řada dalších členů ČSM jako brigádníci masopustní masky hudební, šohají a šohajky. Dále účinkovala 12ti členná slovácká kapela místní skupiny ČSM za vedení Mirka Bozadžieva. Zpěvy nastudoval učitel Ladislav Kolář. Děj hry se odehrává na Slovácku v roce 1950. Dodnes se vzpomíná na vynikajícího Boleka Zlámala v roli kostelníka Kodýtku. Vstupné bylo 15 - 20 - 25,- Kčs. Předprodej byl ve všech prodejnách „Včela“.

Při příležitosti oslav šestého výročí osvobození Bílovic Rudou armádou uspořádala místní odbočka SČSP průvod od Sokolovny na místní hřbitov, s položením věnce k pomníku padlých rudoarmějců. Slavnostní projev měl profesor Loula. Na večer v neděli 29. dubna a v pondělí 30. dubna 1951 připravil Sokol velkou dramatickou hru „Ruští lidé“ autora Konstantina Simonova. Scénu navrhl Miroslav Brabec j.h., výprava - Bohuš Jelínek a režii představení měl Slávek Kala. Před zahájením slavnostního představení zazněly hymny, recitace a slavnostní projev měl Josef Mrázek. Místo a čas děje: jižní sovětsko-německá fronta - podzim 1941.

Titulní role vytvořili velmi zkušení ochotníci a další postavy skvělí mladí ochotníci. Velitel-Ivan Nikitič Safonov - František Kalod, jeho matku Petrovnu - Božena Svobodová, šoferku Valju - Božena Kalová, Alexandra Vazina - Antonín Novotný, vojenského felčara - Ivana Glubu - Stanislav Kartous, Panin - korespondent - Oldřich Anton, politruk Iljin - František Kartous, Šura - písařka - Růžena Antonová, Charitonov - lékař - Arnošt Moser, jeho ženu Nikolajevnu - Milada Drlíková, Kozlovskij - Jindřich Ruta, Morozov - František Krupica, Gavrilov - Milan Šurý, Lukonin, generál-major - Karel Matějček, Seměnova - Borek Srba, poručíka - František Písařík, starce - Augustýn Polák. Rudoarmějci: Bolek Zlámál, Miloš Strnádek, Jan Holeček, Jan Taranza. Důstojníky německé: Vemer - Slávek Kala, Rosenbergr - Svatopluk Beran j. h., a vojáky SS - Bohuš Jelínek a Karel Dostálek.

Na provádění válečných zvukových efektů se rovněž podíleli příslušníci ČS armády z Brna. V kterých kasárnách Slávek Kala získal ke spolupráci důstojníka se dvěma vojáky, samopaly, slepými granáty a podobně si již nevzpomínám. Ale prostory zákulisí a na skále za malým sálem, i schodiště do šaten se otrásaly střelbou a výbuchy. Je nutno ocenit dokonalou souhru režie s inspicenty, zvláště když někteří účinkující stříleli také na jevišti. Nedělní představení se konalo bez jakékoliv zkoušky - generálky - ve spolupráci s příslušníky armády. Ruskou ani sovětskou hru si nelze představit bez hudby a zpěvu. Rovněž i zde mezi válečnou vřavou zněla hudba a překrásná píseň v podání krásného sopránu Milady Drlíkové.

„Trosky mého mládí lavinou se valí, kdo tu bouří neprožil, ten neví. Hlava hoří, oči pálí, avšak slzy se neobjeví. Nepláču, vím že slunce mě se vrátí, životem chladné ruce rozehrát, čekám a věřím ač beznadějnou duší svírá a soumraku bojím se ptát. Čekám a věřím, že láska v lidech neumírá, když člověk má člověka rád“.

Píseň zněla za hudebního doprovodu: housle - ing. Beňa Vacek, harmonika - Josef Lochner a kytara - Mirek Bozadžiev. Vstupné bylo 25 a 20 Kčs a předprodej byl u Švehlů a v prodejně „Včela“ u Peňázů.

Jako čestný host při příležitosti tohoto představení byl ředitel i režisér a dramaturg Armádního divadla, dnes opět divadla na Vinohradech Jan Škoda. Jan Škoda patřil k vynikajícím režisérům během svého uměleckého období. Před válkou byl šéfem i dramaturgem v Brně, během okupace v Ostravě. Byl vynikajícím režisérem her světového klasického formátu. V Ostravě se Jan Škoda projevil jako výrazná tvůrčí osobnost, hluboce se zamýšlející nad otázkami společenské funkce divadla a jeho vztah ke konkrétnímu prostředí v němž pracoval. Právě ostravské prostředí spolu s určitým vlivem S. K. Neumanna, otce Škodovy manželky Soni Neumannové, rozhodujícím způsobem formovalo jeho uměleckou pozici, v době ostrých třídních bojů a v kraji propastných společenských protikladů.

Manželé Škodovy navštěvovali v Bílovicích, matku Soni, Boženu Neumannovou a měli také možnost se příležitostně seznámit s vynikající úrovní a náročností divadelních her, které hráli bílovičtí ochotníci. V roce 1941 Soňa Neumannová měla v Bílovicích přednášku na téma: „Ze života herců a hereček“. Osobně až v době poválečné si vzpomínám, jak Božena Neumannová, stále přemlouvala mého otce k tomu, aby nechal toho svého „mydlin-kaření“! Slávek Kala byl holič a dělal s jeho vzděláním a školou Rudolfa Waltera divadlo profesionálně. Po divadelním představení „Ruští lidé“, Jan Škoda u nás doma, rovněž otce přemlouval k profesionální činnosti. Je pochopitelné, že si nemohu pamatovat argumenty pro a proti, ale otce nepřemluvili. O získání otce k profesionálům se také pokoušel později šéf vypravy Armádního divadla Ladislav Gabriel, kamarád Waltera Meluzína, který v letech 1953 nastoupil do Armádního divadla. Nikdo netušil, že za několik let Slávek Kala ukončí svoje režisérské působení na scéně ochotnického divadla. Ale to už je zase jiná kapitola v historii ochotnického divadla.

Na fotografii zleva: Boža Kalová, Věrka Pospíchalová, Lída Kartousová

Na 30. prosince r. 1951 v rámci oslav ČSSP sehrál kulturní odbor KSČ divadelní hru autora Vojtěcha Cácha „Duchcovský viadukt“. Výpravu navrhl Jaroslav Florián, osvětlení scény Miroslav Zburník a v režii Josefa Skoupého účinkovali v titulních rolích: Suchardu - horníka - Vytvořil Bedřich Jurníkl, jeho ženu Sofii - Anna Stloukalová. Jejich syny: Františka - Josef Jankil, Pravoslava - Jan Holeček, ženu Františka - Anna Skoupá, Bobeše Šolína - Bolek Zlámal, Otu Mimru - Vláďa Mrázek, komunistického senátora - Vilém Potomský, restaurátora - František Ohera, Fencla starostu - Oldřich Vašíček. Dále účinkovali: Ferdinand Sotolář, Jindra Krejčířová, Anežka Sedláková, Oldřich Bednařík, Miloš Strnádek, František Šmída, Bohuslav Kocman, Miroslav Zburník, Jan Dohnal, Alois Zmeškal a celá řada dalších neuvedených jako nezaměstnaní dozorcí a četníci. Divadelní hra byla napsána na motiv Mostecké stávkové krize. Představení se odehrálo pouze jedinkrát a vstupné 15, 20,- Kčs.

V publikaci - Naše škola slaví výročí - vydání v roce 1973 je zaznamenáno, že značný počet dětí každoročně účinkoval v divadelních hrách, prováděných školou nebo pod patronací místních ochotníků a že nejvíc času na tomto úseku práce pro školáky věnovaly Anna Skoupá a Kamila Poláčková -Kramperová. Byli jsme svědky divadel - „Pan Johanes“, „Jak děda Mráz čaroval“, „Popelka“, „Rozpustilý Janeček“, „Řerníková chaloupka“, „Princezna Pampeliška“ a „Sůl nad zlato“. Rovněž také vzpomnělo několik účinkujících na představení „Kamené divadlo“. O některých z uvedených představení se mě nepodařilo nic vypátrat. Zřejmě jsem se nezeptal těch pravých účinkujících. I tehdejší představitelé, měli hodně problémů si vzpomenout. Já osobně jsem hrát nesměl. Představení „Pan Johanes“ v režii Anny Skoupé se hrálo pravděpodobně v roce 1952. Sokol uvedl hru španělského dramatika Lope de Vegy - „Feueuta Evejana (Chojte Ovechuna) v režii Bořivoje Srby, později významného dramaturga v Brně, divadelního vědec a divadelního historika. Působil v Praze a v současné době v Brně. Bořivoj Srba byl zařazen do Kalendária osobností Moravy 2001-2005. Minulý rok oslavil 70. narozeniny. 24. července 1952 v režii Kamily Poláčkové-Kramperové byla sehrána pohádka od Jaroslava Kvapila „Princezna Pampeliška“, v hlavní roli Naďa Holečková-Šmídová. Kompletní leták se dochoval o divadelní hře od ruského autora B. Alexandrova „Svatba v Malinovce“. Lidová hra se zpěvy a tanci. Hudbu složil Jiří Fiala. Na výpravné scéně Bohuše Jelínka a v režii Slávka Kaly účinkovali: Milada Drlíková, Eva Melicharová, Božena Svobodová, Milada Benešová, Ema Dupalová, Slávek Kala, František Kalod, Ivan Drahovzal, Oldřich Anton, František Krupica, Jindřich Ruta, František Kartous, Arnošt Moser, Bohuš Jelínek, František PISAŘEK. Zpěvy nastudovali: učitel Ladislav Kolář a ing. Beňa Vacek. Zněly písně např.: ... ráda tak ráda se vdám, výbavu v almaře mám, dělej co dělej, já už tě nikdy nenechám ..., do života padne někdy tíseň, přijde bouře zlá, mraky odvalí se, bouře utiší se a nebe se znovu zamodrá. Nejvíce účinkující vzpomněli na refrén písně v podání Františka Kartouse - hrál starého dělostřelce: ... car Nikolaj, pil radši čaj a zpíval francouzsky - ein - zwei - drei - ... (ajn, cvaj, draj). Tance nacvičili: Boža Kalová a Oldřich Anton. tančili a zpívali: Věra Doupovcová, Zorka Havlíčková, Jitka Korabečná, Helena Hlaváčová, Eva Melicharová, Boža Kalová, Ema Dupalová, Boža Poláková, Zdena Smejkalová, Květa Smejkalová, Alena

Věra Ambrožová
- opereta „Růže z Argentiny“

O hudební doprovod se starali: ing. Beňa Vacek, Antonín Holoubek, Bohuš Tomášek, Eliška Korabečná, Josef Lechner a další. S částí tohoto silvestrovského programu si příští rok jeli vydělat nějaké peníze na „Šibřinky“ do Drnholce, kde tehdy bydleli bílovičtí občané rodina Marie a František Špatných. Byly to první peníze vydělané za účelem vybudování stadionu. V roce 1953 a 1954 veškeré akce Sokola byly na tohle zaměřeny.

Pokračování příště.

Vladislav Kala

Wenigová, Draha Linhartová, Milada Benešová. Účinkoval tamburášský kroužek ČSM pod vedením Mirka Bozadžieva: Borek Prachař, Karel Dostálek, Alois Jelínek, Olin Bednařík, Lad'a Jelínek, Olin Uher, Lad'a Machula. Dále hrál lidový soubor Čeňka Suchého z Brna. Představení se hrálo v rámci oslav měsíce československo-sovětského přátelství 2. prosince odpoledne a večer. Vstupné bylo 25 a 30 Kčs a předprodej byl u Švehlů a u Peňázů.

Podařilo se mě s několika účinkujícími na Silvestra r. 1952 dát dohromady pár vzpomínek. Probíhal ve znamení objevu penicilinu. Uváděl Oldřich Anton a Jindřich Růta. Slávek Kala byl oblečen jako lékař, Boža Kalová jako zdravotnice v čepici s červeným křížem a měřila „pacientům“ v sále teploměrem teplotu a Slávek Kala velkou stříkačkou, kterou se prováděl v dětské nemocnici krystýr, ordinoval penicilin = slivovici. Dále účinkovali: Lída Kartousová, Věrka Doupovcová, Marie Rutová, Věra Ambrožová, František Krupica, Dana Ziková, Božena Poláková. Zdena Henclová tančila sólo na skladbu - Na perském trhu, - za klavírního doprovodu Elišky Korabečné, František Kartous zpíval opět: car Nikolaj, pil raději čaj .... Paní Věrka Pospíchalová-Doupovcová vzpomíná, že na tancování se 6x převlékaly.

USTAŠOVSKÝ ZLOČINEC OBJEVEN V ČESKÉ REPUBLICE

Útok fašistů Salmu na republiku

Česká republika je napadána v poslední době se všech stran zejména kvůli tzv. dekretům presidenta dr. Edvarda Beneše. Podobně je tomu v některých zemích staré Jugoslávie kvůli dekretům AVNOJ. Cíl je stejný. Nacisté a fašisté chtějí dosáhnout návratu tzv. „svých majetků“, a to všemi legálními i nelegálními prostředky. V České republice se nacistická šlechta, která kolaborovala s Hitlerem nyní domáhá svých majetkových nároků - panství, lesů, zámků, továren, polností a jiných cenností. Používá všech podvodných metod, aby se zmocnila tohoto majetku.

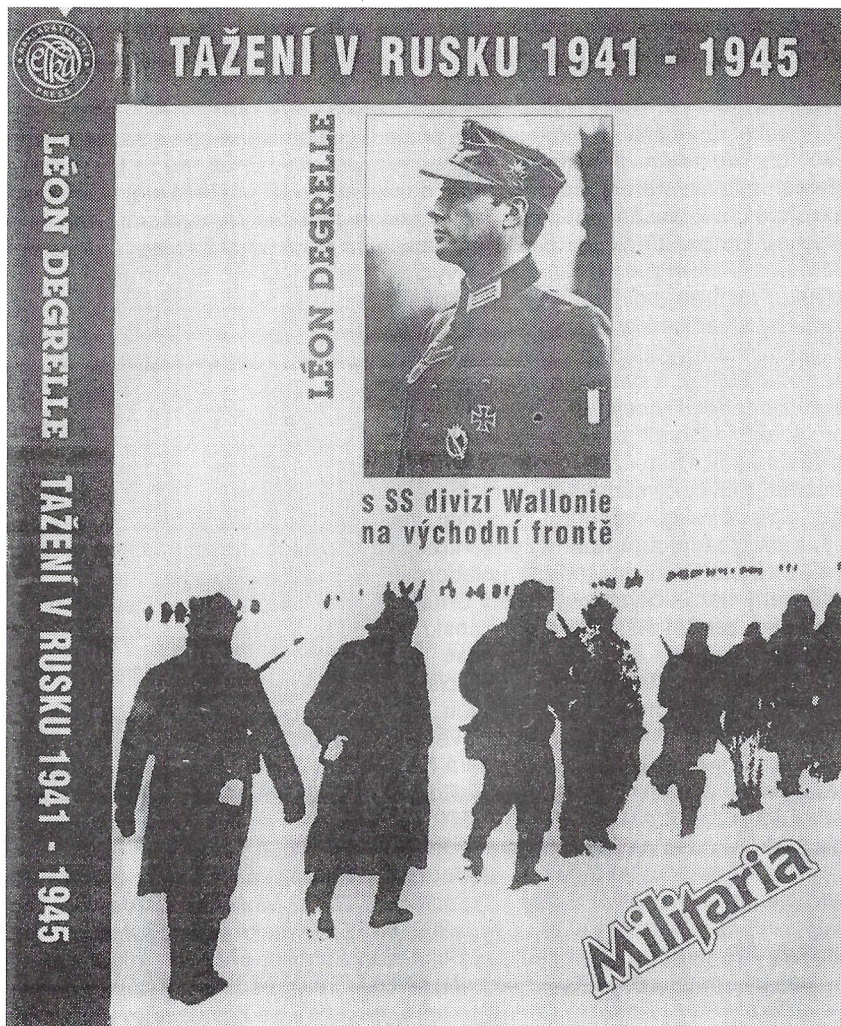
Jedním z největších podvodů v České republice je tzv. restituce německého rodu Salmů. Salmové přišli do země za Habsburků a nabyli velkého majetku po tehdejší české šlechtě. Za I. ČSR, která spolupracovala s Jugoslávií, prezident Masaryk znárodnil majetek zrádné prohabsburské šlechty. I Salmům se tak částečně stalo. Po převratu roku 1989 se snažila německá šlechta podvodnými doklady domoci se nároků na majetek. Benešovy dekrety ale jasně řekly - kdo nebyl v odboji, nevykonal vzpouru ve wermachtu, nebyl s partyzány, a netrpěl v koncentračních táborech, nesmí majetek dostat. To se týkalo Němců, Maďarů, kolaborantů a jiných fašistů. Fašisté Salmové byli členy nacistických organizací Deutsche arbeitsfront, Bund Deutscher Osten (ten zabíral i Slovince) a reichskriegerbund - „Nacistický svaz válečníků“.

Fašisté Salmové a „rakouští“ nacisté Schoellerové.

Kníže Salm na utvrzení nacismu dal svou dceru za manželku nacistovi důstojníku Schoellerovi. Schoellerové byli rakouská nacistická šlechta. Starý šlechtic Schoeller byl velký nacist a řídil rakouské nacistické banky a dal týrat Čechy na svém panství. Mladý Schoeller vystudoval jezdeckou akademii a byl nasazen v pluku SS spolu 369. plukem „Hrvatské legie“. Ten se nechal vyznamenat u Stalingradu, kde byl u závodu Rudý říjen rozprášen. Pak byl zformován ve fašistickém Maďarsku a nasazen v Bosně proti Srbům, partyzánům a četníkům. Operační prostor byl Tuzla, Vinkovci, Gradec, Osijek, Beograd, Pančevo a střední Bosna. 369. pluk „Hrvatské legie“ byl cvičen 15. plukem SS, jehož důstojníkem byl Schoeller. Scholler přes své mládí 23 let - dostal od „poglavníka“ Paveliče nejvyšší válečnou medaili IV. stupně I. třídy ve stříbrě - Řádu Koruny krále Zvonimíra, na jehož tradice ustašovci navazovali. Jen málo důstojníků německé armády dostalo tak vysoký řád. Dále dostal 8 hrotá vyznamenání dobrovolníků východu za výcvik Chorvatů, odznak Hrvatské legie a odznak za boj muže proti muži a za zranění. To vše svědčí o fašistickém řádění Schoellera v Bosně, Chorvatsku a Srbsku.

Jak čeští historikové objevili ustašovce Schoellera.

V České republice se všechny materiály o ustašovcích a nacistech pečlivě utajují. „Německé noviny“ a televizní média zpochybňují všechny důkazy a provádějí cenzuru za hranicí zákona. Bylo téměř nemožné odhalit příslušnost Schoellera k ustašům. Ale historik PhDr. Jiří Jaroš, který má příbuzné v Bělehradě a v Černé Hoře, a kterému nacisté vyvraždili v Osvětimi - polském Jasenovci - příbuzné - se nedal.

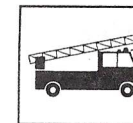
Podobně nezávisle postupoval moravský historik Dr. Stehlík, který prokázal příslušnost Schoellera k 15. pluku Waffen SS. Dr. Jaroš opět zkoumal pečlivě nalezené fotografie ze Schoellerovy svatby a podrobil je elektronickému rozboru a znaleckému posudku pražských specialistů p. Kounovského, Dr. Draždáka DrSc., plk. Jedlána, kteří jsou antifašisté a Ti objevili přesně vyznamenání Schollera, která dokazují jeho chorvatské ustašovské zločiny. Medaile totiž dávalo pohlavní ministerstvo a uděloval je sám generál vítěz Laxa. Čeští právníci - zejména právník rodu Salmů - historika napadali a ostouželi, důkazy však vyvrátit nemohli. Tak byla dokázána pravda o utajeném ustašovi v České republice. Toto je příklad, jak je možno dokázat i u

mezinárodního soudu v Haagu nepravdivost požadavků německých landsmanschaftů a nacistické šlechty na porušování Benešových dekretů a na neoprávněné nároky na právem zabavený poválečný majetek. Pomohl zde i chorvatský parlament, jehož poslankyně Dipl. Ing. Zdenka Čuchnilová, antifašistka, za významné pomoci p. starosty Bílovic Viléma Klevety - Bílovice mají družbu s chorvatským Daruvarem, který zastupuje pí poslankyně - poskytla pohlavníkův „Redoslied“, který jasně dokazuje, že zločinecká vyznamenání dostávali Chorvati i němečtí cizinci za válečné zločiny. Je vidět, že když se Slované spojí v antifašismu, lze právo dokázat i mezinárodně. A žádné utajování fašistů nepomůže.

PhDr. Jiří Jar

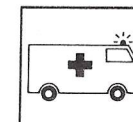
TÍSŇOVÉ VOLÁNÍ

HASIČI

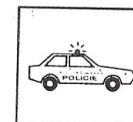
150

ZÁCHRANNÁ
SLUŽBA

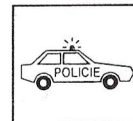
155

OBECNÍ
POLICIE

45227851

POLICIE

158

Bílovický zpravodaj vydává zastupitelstvo obce Bílovice nad Svitavou.
Redakce: na OÚ Vlasta Klevetová, tel.: 45 22 70 72, e-mail: klev@volny.cz
Uzávěrka pro podání příspěvků do příštího čísla je 25. listopadu